

Petar Đukić, master menadžer bezbednosti
Doktorand na Fakultetu bezbednosti Univerziteta u Beogradu
Naučni saradnik Evropskog defendologija centra, Banja Luka

Petar Djukic, MSc in Security Studies
PhD Candidate at the Faculty of Security Studies, University of Belgrade
Scientific Associate at the European Defendology Center, Banja Luka

NEKE KARAKTERISTIKE POLICIJSKE KULTURE

-Cinizam-

„Sjećanje na sreću nije sreća, a bol je i svako sjećanje na bol“
Vuk Drašković

Posvećenost misiji, kao jedna od bitnih odrednica policijske kulture, nije trajno obilježje pripadnika organa unutrašnjih poslova. Posao oblikuje stavove i ponašanje policijskog službenika tokom cijelog njegovog radnog vijeka. Iluzorno je očekivati da će mladi policijski službenik, koji je tek napustio jedinicu za obuku i koji je, pun elana, stupio u službu, svoj početni entuzijazam zadržati do kraja karijere (bar ne u početnom obliku). Već nakon nekoliko godina aktivne službe, pod uticajem raznih činilaca, njegov lični i profesionalni profil se bitno mijenjaju. Misija koju mladi policajac kristalno jasno vidi pred sobom na početku službe postepeno biva sve udaljenija, gubeći se u vrtlogu društvenih, dnevno-političkih i ekonomskih previranja i nemira. Tu stupaju na scenu neke druge odrednice policijske (sub)kulture, od kojih je prva svakao *cinizam*.

Dakle, nakon proteka određenog vremena od stupanja na dužnost (najčešće nekoliko godina), prenaplašena posvećenost misiji postepeno dovodi do cinizma (bezosjećajnosti, grubosti, drskosti, otvorenosti, pa čak i bestidnosti). Na početku karijere, policijski službenici su puni elana, posvećeni misiji i, u neku ruku, zahvalni vlastima koje su im dale uniformu, značku, čin i („dobru“) platu. Međutim, kako vrijeme odmiče, među njima dolazi do ciničnih pogleda na stanje u društvu i pesimističkih vizija u odnosu na mogućnosti poboljšanja tog stanja i konačnog ispunjenja svoje misije koju su, na početku radnog vijeka, tako slijepo slijedili i u koju su vjerovali.

Razlozi ovakvih promjena su dvojne prirode - unutrašnji i spoljašnji. Unutrašnji razlozi tiču se konkretne policijske organizacije u kojoj policijski službenik radi. Nepravilno vrednovanje rezultata rada (ocjenjivanje), problemi u vezi sa unapređenjem u viši čin, nemogućnost da se završi neki posao usljed političkih opstrukcija i sl., samo su neki od problema koji policajca udaljavaju od njegove misije i dovode do cinizma. Spoljašnji razlozi, sa druge strane, odnose se na opšte

stanje i dešavanja u društvu, odnosno u okruženju policijskog službenika. Naime, policajci imaju pristup informacijama koje običnim građanima nisu dostupne, npr. informacije o korupciji zvaničnika vlasti koja se ne može dokazati zbog opstrukcija policijskih rukovodilaca bliskih vlastima, razne informacije o socijalno devijantnim ponašanjima i pojavama... Generalno govoreći, policajac ima uvid u najmračnije tajne društva, uključujući i ličnosti koje važe za moralne vertikale u društvu. Ono što posebno otežava i dodatno opterećuje policajca jeste nemogućnost da to podijeli sa drugim ljudima, pogotovo sa nekim ko ga, istovremeno, pokušava ubijediti u nešto suprotno. U takvim situacijama cinizam se javlja kao odbrambeni mehanizam. Takođe, kod policajaca se javlja stav koji karakteriše opšte nepovjerenje u tuđe motive, uključujući i motive nekih njemu bliskih ljudi. Paralelno s tim, izlažući sebe rizicima i prateći društveno-političku situaciju, policajci skupljaju gorčinu i osjećaju se kao manjina koja treba da se suprotstavi sve jačim snagama nereda i anarhije. Oni gube vjeru u život, ljude, ljubav... Borba protiv kriminala i korupcije je vječita, a u njoj se smjenjuju posvećenost misiji i cinizam i pesimizam u pogledu konačnih ishoda te borbe.

Na kraju, treba spomenuti i neke „nus produkte“ cinizma kao jednog od obilježja policijske kulture. To je, vrlo često, bezosjećajnost. Zbog svega prethodno rečenog, nivo senzibiliteta policijskog službenika u odnosu na okruženje konstantno opada. To dalje može dovesti do nekih izliva drskosti i grubosti. Naravno, ovo treba shvatiti uslovno, u smislu mehanizma odbrane jednog policajca od svih ličnih i profesionalnih nedaća, a nikako kao karakternu osobinu jednog čovjeka.